

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԿԱԿՈՒՌԻՊՑԻՈՆ ԴԱՏԱՐԱՆ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

Հայցային վաղեմություն կիրառելու միջնորդությունը մերժելու և
քաղաքացիական գործի քննությունը վերսկսելու մասին

«18» մարտի 2024թ.

ք.Երևան

ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը՝

Նախագահությամբ դատավոր՝ Կ.Բադալյանի

Քարտուղարությամբ՝ Հ.Սուդյանի

Մասնակցությամբ՝

Հայցվոր՝ ՀՀ Գլխավոր դատախազության
ապօրինի ծագում ունեցող գույքի
բռնագանձման գործերով

վարչության դատախազ՝ Հ.Հարությունյանի

Պատասխանողներ՝

Մհեր Սեդրակյանի, Դավիթ Սեդրակյանի,
Շուշանիկ Աֆյանի

ներկայացուցիչներ, փաստաբաններ Կ.Բադալյանի,

Ա.Խաչատրյանի

Պատասխանող՝ Դավիթ Սեդրակյանի
ներկայացուցիչ, փաստաբան՝

Ռ.Զհանգիրյանի

Երրորդ անձ՝ «Բիդեք» ՍՊԸ-ի և «Պարս»
ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ, փաստաբան՝

Մ.Մանուչարյանի

«Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ի ներկայացուցիչ՝

Վ.Վարդանյանի

քննելով թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործով հայցային վաղեմություն կիրառելու
վերաբերյալ երրորդ անձ՝ «Բիդեք» ՍՊԸ-ի և «Պարս» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ Մակիչ
Մանուչարյանի միջնորդությունը.

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

Դատավարական նախապատմություն

ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման
գործերով վարչությունը հայցադիմում է ներկայացրել ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան ընդդեմ
Մհեր Դավիթ Սեդրակյանի, Շուշանիկ Միքայելի Աֆյանի, Դավիթ Մհերի Սեդրակյանի,
Ելիզավետա Սարգսի Մարգարյանի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման պահանջի
մասին:

Հայցադիմումը կից փաստաթղթերով դատավորի աշխատակազմին է հանձնվել
01/02/2023 թվականին:

Դատարանի 01/02/2023 թվականի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ, իսկ 10/03/2023 թվականի որոշմամբ հրավիրվել է նախնական դատական նիստ 29/03/2023 թվականին:

02/05/2023 թվականի դատական նիստում պատասխանողներ Մհեր Սեդրակյանի, Դավիթ Սեդրակյանի, Շուշանիկ Աֆյանի ներկայացուցիչները հայցային վաղեմություն կիրառելու միջնորդություն են ներկայացրել, որը Դատարանի 09/06/2023 թվականի որոշմամբ մերժվել է և քաղաքացիական գործի քննությունը վերսկսելու մասին որոշում է կայացվել:

11/03/2024 թվականին դատական նիստում երրորդ անձ՝ «Բիդեք» ՍՊԸ-ի և «Պարս» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ Մակիչ Մանուշարյանը ներկայացրել է հայցային վաղեմություն կիրառելու վերաբերյալ միջնորդություն:

Հայցային վաղեմություն կիրառելու միջնորդություն և դիրքորոշում

Ձեր վարույթում է գտնվում թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության (այսուհետ՝ նաև՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Մհեր Դավթի Սեդրակյանի, Շուշանիկ Միքայելի Աֆյանի, Դավիթ Մհերի Սեդրակյանի, Ելիզավետա Սարգսի Մարգարյանի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման պահանջի մասին:

Սույն գործով ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) որոշմամբ այլոց շարքում որպես ինքնուրույն պահանջներ չներկայացնող երրորդ անձինք ներգրավվել են նաև «ԲԻԴԵԶ» ՍՊԸ-ն ու «ՊԱՐՍ» ՍՊԸ-ն:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ 1. Գործին մասնակցող անձը կարող է վկայակոչել հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալու փաստը մինչև գործով ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նա հիմնավորում է տվյալ փաստը մինչ այդ վկայակոչելու անհնարինությունն իրենից անկախ պատճառներով: Այդ դեպքում հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալու փաստը կարող է վկայակոչվել ոչ ուշ, քան մինչև առաջին ատյանի դատարանում դատաքննության ավարտը:

Հիմք ընդունելով վերը նշված իրավական նորմի պահանջները սույնով ներկայացնում է թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործով հայցային վաղեմություն կիրառելու մասին հետևյալ միջնորդությունը:

1. Միջնորդության լուծման համար նշանակություն ունեցող փաստերը

1.1 Մհեր Դավթի Սեդրակյանին պատկանող գույքի ստանալու ամսաթիվը 07.10.2020թ. ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչությունում սկսվել է թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը:

1.2 31.01.2023թ. կազմվել է թիվ 22-40-20 ուսումնասիրության արդյունքների վերջնական ամփոփման վերաբերյալ եզրակացություն:

1.3 31.01.2023թ. ՀՀ գլխավոր դատախազությունը հայցադիմում է ներկայացրել Դատարան ընդդեմ Մհեր Դավթի Սեդրակյանի, Դավիթ Մհերի Սեդրակյանի, Շուշանիկ Միքայելի Աֆյանի և Ելիզավետա Սարգսի Մարգարյանի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման պահանջի մասին, որը Դատարանի 01.02.2023թ. որոշմամբ ընդունվել է վարույթ:

1.4 10.07.2023թ. Հայցվորը Դատարան ներկայացրել է հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխությունը թույլատրելու միջնորդություն:

Դատարանի 22.08.2023թ. հայցի ապահովման միջոցներ կիրառելու մասին որոշմամբ այլոց շարքում նաև արգելվել է «ԲԻԴԵԶ» ՍՊԸ-ին ու «ՊԱՐՍ» ՍՊԸ-ին իրեն սեփականության իրավունքով պատկանող անշարժ և շարժական գույքերի, այդ թվում՝ իրավաբանական անձանցում մասնակցությունների տնօրինման հետ կապված որևէ գործողությունների կատարումը:

Դատարանի 11.09.2023թ. որոշմամբ Հայցվորի ներկայացուցչի 10.07.2023թ. միջնորդությունը բավարարվել է՝ թույլատրվել է հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխությունը:

Դատարանի որոշմամբ սույն գործով այլոց շարքում որպես ինքնուրույն պահանջներ չներկայացնող երրորդ անձինք ներգրավվել են նաև «ԲԻԴԵԲ» ՍՊԸ-ն ու «ՊԱՐՍ» ՍՊԸ-ն:

1.5 Սույն գործով Հայցվորի կողմից ներկայացված «հայցի հիմքի և առարկան փոփոխելու մասին» միջնորդությունը թվագրված է 07.07.2023 թվականով, ինչը նշանակում է, որ 07.07.2023թ. դրությամբ Հայցվորը դեռևս տեղեկատվություն և տվյալներ է ձեռք բերել Միեր Դավթի Սեդրակյանից բռնագանձման ենթակա գույքի առկայության և դրա ծավալների վերաբերյալ:

1.6 Հայցվորի կողմից իրականացվող թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը կարող էր տևել առավելագույնը երկու տարի՝ մինչև 07.10.2022 թվականը:

07.10.2022 թվականի դրությամբ Միեր Սեդրակյանի նկատմամբ հարուցված ուսումնասիրությունը դեռևս ավարտված չի եղել, քանի որ այդ ամսաթվից հետո Հայցվորը տեղեկատվություն և տվյալներ է ձեռք բերել ուսումնասիրվող անձից՝ Միեր Սեդրակյանից բռնագանձման ենթակա գույքի առկայության և դրա ծավալների վերաբերյալ և 31.01.2023թ. Միեր Սեդրակյանի ու այլոց դեմ ներկայացրել է հայցադիմում, իսկ այնուհետև՝ լրացուցիչ հայցապահանջներ ներկայացրել է 10.07.2023թ. հայցի հիմքը և առարկան փոփոխելու միջնորդությամբ:

2. Միջնորդությամբ ներկայացված հայցային վաղեմությունը կիրառելու հիմնավորումները

Միեր Սեդրակյանին պատկանող գույքի կապակցությամբ կայացված «Ուսումնասիրություն սկսելու մասին» թիվ 22-40-20 որոշումը թվագրված է 07.10.2020 թվականով: Հայցվորի կողմից Դատարան ներկայացված հայցադիմումը ավելացված հայցապահանջների ներառմամբ թվագրված է 07.07.2023 թվականով:

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համադրված վերլուծությունից հետևում է, որ «ուսումնասիրության տևողություն» է համարվում այն ժամանակահատվածը, որն ընկած է «Ուսումնասիրություն սկսելու մասին» թիվ 22-40-20 որոշման կայացման պահի և հայցադիմումը դատարան ներկայացնելու պահի միջև:

Նույն իրավանորմերի կիրառելի խմբագրության համադրված վերլուծությունից հետևում է, որ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հայցերով հայցային վաղեմության ժամկետը համարվում է բաց թողնված այն դեպքերում, եթե «Ուսումնասիրություն սկսելու մասին» թիվ 22-40-20 որոշման կայացման և հայցադիմումը դատարան ներկայացնելու պահի միջև ընկած ժամանակահատվածը գերազանցում է երկու տարին:

Քաղաքացիական դատավարությունում «հայց»/«հայցադիմում» հասկացությունն անհատականացվում է իր երկու բովանդակային տարրերի՝ հայցի առարկայի և հայցի հիմքի միջոցով: «Հայցը»/«հայցադիմումը» համարվում է ներկայացված ոչ թե այն պահից, երբ դատարան է ներկայացվում «հայցադիմում» վերնագրով փաստաթուղթ, այլ՝ այն պահից, երբ դատարան է ներկայացվում բովանդակային առումով հայցի առարկան և հայցի հիմքը պարունակող փաստաթուղթ: Այս կապակցությամբ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը թիվ ԵՇԴ/0473/02/10 գործով կայացված որոշմամբ ամրագրել է, որ «հայցի հիմքում ընկած փաստական հանգամանքների մատնանշումը հայցադիմումի մեջ համարվում է տվյալ հիմքով հայցի ներկայացում»:

Նույն տրամաբանությամբ պետք է համարել, որ հայցապահանջի մատնանշումը հայցադիմումի մեջ համարվում է տվյալ առարկայով հայցի ներկայացում:

Այսպիսով, հայցը (որևէ պահանջով և/կամ որևէ հիմքով) համարվում է ներկայացված այն պահից, երբ համապատասխան պահանջը և/կամ հիմքը ներկայացվում են դատարանին:

Հետևաբար, եթե ի սկզբանե ներկայացված հայցադիմումը չի պարունակում որևէ պահանջ կամ որևէ փաստական հիմք, և այդ հայցադիմումը հետագայում լրացվում է որևէ նոր պահանջով կամ նոր փաստական հիմքով, ապա «նոր պահանջով կամ նոր փաստական հիմքով հայցը» համարվում է ներկայացված ոչ թե սկզբնական հայցադիմումի ներկայացման պահից,

այլ՝ հայցի առարկայի և/կամ հիմքի համապատասխան լրացումը դատարան ներկայացվելու պահից:

Սույն գործով Հայցվորի կողմից հայցադիմումը ներկայացվել է 31.01.2023 թվականին, իսկ ներկայացված «հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխությունը թույլատրելու վերաբերյալ» միջնորդությունը թվագրված է 07.07.2023 թվականով:

Այսպիսով, տվյալ դեպքում «Ուսումնասիրություն սկսելու մասին» թիվ 22-40-20 որոշման կայացման պահի և հայցադիմումը դատարան ներկայացնելու պահի միջև ընկած ժամանակահատվածը («ուսումնասիրության տևողությունը») գերազանցել է երկու տարին:

Անդրադառնալով հայցային վաղեմության ժամկետի էությանը և ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթներով կիրառելի նորմերին նշենք հետևյալը.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 331-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմություն է համարվում իրավունքը խախտված անձի հայցով իրավունքի պաշտպանության ժամանակահատվածը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 332-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետը երեք տարի է:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքն սկսվում է այն օրվանից, երբ անձն իմացել է կամ պետք է իմացած լիներ իր իրավունքի խախտման մասին: Այդ կանոնից բացառությունները սահմանվում են սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են սույն օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված են այլ կանոններ, քան Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով կամ այլ օրենքներով, ապա գործում են «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով սահմանված կանոնները:

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի գործող խմբագրության (փոփոխվել է 2022 թվականի հունիսի 09-ի համար ՀՕ-270-Ն օրենքով) համաձայն՝ ուսումնասիրությունը կարող է տևել առավելագույնը երեք տարի:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն հոդվածով նախատեսված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված հայցը համարվում է ներկայացված հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով:

2022 թվականի հունիսի 09-ի համար ՀՕ-270-Ն օրենքը ունի անցումային դրույթներ. պարունակող 9-րդ հոդված, որի 3-րդ մասը սահմանում է, որ նախատեսված ժամկետը (3 տարին) տարածվում է նաև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահին չավարտված ուսումնասիրությունների վրա:

Մինչև վերը նշված օրենքի ուժի մեջ մտնելը, այսինքն՝ մինչև 2022 թվականի հուլիսի 10-ը, «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասը ուներ հետևյալ ձևակերպումը. «Ուսումնասիրությունը կարող է տևել առավելագույնը երկու տարի, որն իրավասու մարմնի որոշմամբ կարող է երկարացվել մինչև մեկ տարի ժամկետով, եթե դա պայմանավորված է միջազգային համագործակցության կարգով ուղարկված խնդրանքի կատարման կամ միջազգային համագործակցության կարգով ստացված տեղեկությունների հիման վրա գործողությունների կատարման անհրաժեշտությամբ:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում էր հետևյալը. «Սույն հոդվածով նախատեսված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված հայցը համարվում է ներկայացված հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով»:

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ **շահագրգիռ անձանց ներկայացրած նյութերի և հավաքված ապացույցների հիման վրա իրավասու մարմինը կազմում է ուսումնասիրության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացություն:**

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ **իրավասու մարմինն ուսումնասիրության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության հիման վրա Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության անունից կարող է հայցադիմում ներկայացնել առաջին ատյանի դատարան:**

Վերոշարադրյալ իրավանորմերի համակարգային վերլուծությունից բխում է, որ հայցային վաղեմությունը խախտված քաղաքացիական իրավունքների դատական պաշտպանություն հայցելու համար պետության կողմից երաշխավորված ժամանակահատվածն է և, ըստ էության, այն հանդիսանում է դատական պաշտպանության իրավունքը սահմանափակող ինստիտուտ:

Միաժամանակ, հայցային վաղեմությունը, հանդիսանալով հայցի մերժման ինքնուրույն և բացառիկ հիմք, մեկուսացված չէ գործի փաստական հանգամանքներից և դրանց նկատմամբ կիրառման ենթակա նյութական իրավունքի նորմերից: Հետևաբար, հայցային վաղեմության վերաբերյալ երզրակացություններ կարող են արվել հայցի առարկան, փաստական և իրավական հիմքը, վիճելի իրավահարաբերության բնույթը և կիրառելի իրավական նորմերը պարզելուց հետո: Հաշվի առնելով, որ տվյալ դեպքում Հայցվորը ներկայացրել է ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման պահանջ՝ արձանագրում ենք, որ կիրառելի են ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի իրավական նորմերը, այդ թվում՝ հայցային վաղեմության ժամկետի և որա հաշվարկման կարգի հետ կապված:

Վերոգրյալի համատեքստում արձանագրում ենք, որ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածը սահմանում է ոչ միայն հայցային վաղեմության ժամկետ, այլև ժամկետի հաշվարկի հատուկ կարգ: Պետք է նշել, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 337-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է հայցային վաղեմության ժամկետի հաշվարկի ընդհանուր կանոնը, որի համաձայն՝ հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքն սկսվում է այն օրվանից, երբ անձն իմացել է կամ պետք է իմացած լիներ իր իրավունքի խախտման մասին: Նույն հոդվածի նույն մասով սահմանվում է նաև, որ վերոնշյալ կանոնից կարող են սահմանվել բացառություններ ոչ միայն քաղաքացիական օրենսգրքով, այլև այլ օրենքներով: Այդպիսի բացառություն է սահմանված նաև «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, որից բխում է, որ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարաբերություններում հայցային վաղեմության ժամկետի հաշվարկը կապվում է ուսումնասիրության սկզբի հետ: Ուստի ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարաբերություններում հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքի սկիզբ պետք է համարել այն պահը, երբ իրավասու մարմինը կայացնում է ուսումնասիրություն սկսելու մասին որոշում:

Վերը շարադրված իրավական դիրքորոշումները կիրառելով սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ՝ արձանագրում ենք, որ Մհեր Սեդրակյանին պատկանող գույքի առնչությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչությունում 07.10.2020 թվականին սկսվել է թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը:

Նշված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո պետք է արձանագրել, որ հայցային վաղեմության ժամկետի սկիզբը հաշվարկվում է այդ օրվանից: Թիվ 22-40-20 ուսումնասիրության արդյունքների վերջնական ամփոփման վերաբերյալ եզրակացությունը կազմվել է 31.01.2023 թվականին, հայցադիմումը դատարան է ներկայացվել 31.01.2023 թվականին, իսկ լրացուցիչ պահանջների մասով՝ 10.07.2023 թվականին, այսինքն՝

հայցադիմումը ներկայացնելու 31.01.2023 թվականի դրությամբ՝ թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը դեռևս ավարտված չի եղել, ընդ որում՝ փաստացի շարունակվել է նաև հայցի հիմքը և առարկան փոփոխելու վերաբերյալ միջնորդության կազմման 07.07.2023 թվականի դրությամբ:

Մինչդեռ Հայցվորի կողմից իրականացվող թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը կարող էր տևել առավելագույնը երկու տարի՝ մինչև 07.10.2022 թվականը:

Տվյալ դեպքում արձանագրում ենք, որ սույն գործով սկզբնական հայցադիմումը, ինչպես նաև հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխություն թույլատրելու վերաբերյալ միջնորդությունը ներկայացվել են ուսումնասիրություն սկսելու մասին որոշման կայացումից հետո երկու տարվա ժամկետը լրանալուց, բաց թողնելուց հետո:

Անդրադառնալով «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման օրենքում» կատարված քննարկվող փոփոխությանը, պետք է նշել, որ ուսումնասիրությունը հատուկ ընթացակարգ է, որը, ինչպես սահմանել է օրենսդիրը, ուղղված է ապօրինի ծագում ունեցող գույքի առկայության, դրա ծավալների և շահագրգիռ անձանց շրջանակի վերաբերյալ տվյալներ ձեռք բերելուն, որի հիմնական նպատակը հայց հարուցելու հիմքերի առկայությունը կամ բացակայությունը պարզելն է, և միայն այդ հիմքերի առկայության պարզելու մասով այդ ուսումնասիրությունն ինքնին արդեն իսկ միտված է և օբյեկտիվորեն հանգեցնում է անձի իրավունքների սահմանափակման կամ խախտման, հետևաբար՝ այդ ուսումնասիրությունը ենթակա է՝ դրա կատարման տևողության ժամկետների առումով խիստ սահմանափակման:

Եվ քանի որ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի կարգավորումների հիմքով իրավասու մարմինն ուղղակի կրում է ուսումնասիրություն կատարելու պարտականություն, ապա այդ պարտականությունը վերջինս պարտավոր է կատարել բացառապես դրա համար սահմանված սահմանափակ ժամկետներում, դրանք խստիվ պահպանելով, որի ընթացքում վերջինս կարող է իրականացնել հայցի հարուցումից առաջ ապացույց պահանջելուն կամ հայցի նախնական ապահովման միջոցների կիրառելուն ուղղված գործողություններ, որոնց հետևանքով ընդհուպ սահմանափակվում են կամ խախտվում են անձի իրավունքները՝ անկախ դրանց վերաբերյալ կայացված դատական ակտերի՝ օրենսդրի կողմից նախատեսված համապատասխան անմիջական բողոքարկման կառուցակարգերի առկայությունից:

Անդրադառնալով ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով հայցային վաղեմության ժամկետին, արձանագրում ենք, որ ինչպես նախկին, այնպես էլ ներկայումս գործող խմբագրությամբ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի անփոփոխ ձևակերպումը վկայում է, որ օրենսդիրը սույն վարույթներով հայցային վաղեմության ժամկետը կապում է ուսումնասիրության տևողության հետ: Ուստի ուսումնասիրության տևողության փոփոխությունն ինքնին հանգեցնում է հայցային վաղեմության ժամկետի փոփոխության, որի ընթացքում իրավասու մարմնի կողմից կատարված գործողությունների և դրանց արդյունքում ներկայացված հայցապահանջներն այլևս չեն կարող դիտվել ոչ իրավաչափ: Հետևաբար՝ արձանագրում ենք, որ նշված նորմի փոփոխությունն ունի ոչ թե ընթացակարգային բնույթ, այլ այն ուղղակի ազդում է ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված անձի իրավունքների վրա, ինչը, վերոշարադրյալ վերլուծությունների լույսի ներքո, միտված է և ուղղակի հանգեցնում է անձի իրավական վիճակի վատթարացման:

Իսկ անձի իրավական վիճակի ակնհայտ վատթարացումը կայանում է այն բանում, որ իրավասու մարմնին տրամադրելով ուսումնասիրության համար ավելի երկար ժամկետ, քան սահմանված է եղել օրենքով տվյալ իրավահարաբերության ծագման պահին, **անձը, որի գույքի ծագման վերաբերյալ կատարվում է տվյալ ուսումնասիրությունը, առնվազն զրկվում է տվյալ իրավահարաբերության ծագման պահին գործող օրենքով նախատեսված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված հայցի հիման վրա հարուցված դատական վարույթը հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով ներկայացված լինելու հիմքով ավարտելու ՀՀ**

Սահմանադրությամբ երաշխավորված իր դատական պաշտպանության իրավունքի իրացումից:

Այսինքն՝ անձն ունեցել է լեգիտիմ, իրավական ակնկալիք, որ իր վերաբերյալ սկսված ուսումնասիրությունը կավարտվի, իսկ հարուցված հայցը կմերժվի հայցն օրենքով սահմանված երկու տարվա ժամկետի խախտմամբ ներկայացված լինելու հիմքով:

ՀՀ Սահմանադրության 73-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝

1. Նորմատիվ իրավական ակտի գործողությունը տարածվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո գործող հարաբերությունների վրա, եթե այլ բան նախատեսված չէ Սահմանադրությամբ, օրենքով կամ տվյալ նորմատիվ իրավական ակտով:

2. Սահմանադրության 73-րդ հոդվածին համապատասխան՝ անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն, իսկ անձի իրավական վիճակը բարելավող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ ունեն, եթե դա նախատեսված է այդ ակտերով: (...):

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ 2. Նորմատիվ իրավական ակտը չպետք է հակասի հավասար կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող նորմատիվ իրավական ակտերին:

ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 1-2-րդ մասերի համաձայն՝ 1. Սահմանադրությունն ունի բարձրագույն իրավաբանական ուժ: 2. Օրենքները պետք է համապատասխանեն սահմանադրական օրենքներին, իսկ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերը՝ սահմանադրական օրենքներին և օրենքներին:

Իսկ ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ 3. Հանրային իշխանությունը սահմանափակված է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որպես անմիջականորեն գործող իրավունք:

Հիմք ընդունելով վերը նշված իրավական նորմերի պահանջները, ինչպես նաև հաշվի առնելով իրավական ակտերի հետադարձ ուժի ինստիտուտի վերաբերյալ ՀՀ Սահմանադրական դատարանի թիվ 14.12.2012թ. թիվ 09.06.2022 թվականի համար ՀՕ-270-Ն իրավական դիրքորոշումը, արձանագրում ենք, որ 09.06.2022 թվականի համար ՀՕ-270-Ն օրենքն իր 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասով հանդիսանում է անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենք և հետադարձ ուժ չունի, հակասում է ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող ՀՀ Սահմանադրության 73-րդ հոդվածի 1-ին մասին:

Նշվածի համատեքստում պետք է ընդգծել, որ թե՛ միջազգային իրավունքում, թե՛ ՀՀ ներքին-իրավական կարգավորումներում ամրագրված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ օրենքի հետադարձ ուժի արգելքի միջազգային-իրավական սկզբունքն իր նշանակությամբ էական է այնքանով, որ դրանով բացառվում է նորմատիվ իրավական ակտի գործողության տարածումը մինչև դրա օրինական ուժ ստանալը ծագած իրավահարաբերությունների վրա:

ՀՀ Սահմանադրությամբ կարգավորվում է օրենքի հետադարձ ուժի ինստիտուտը, ինչպես վերը նշվեց, ՀՀ Սահմանադրության 73-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանվել է, որ անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն, իսկ 2-րդ մասով հստակեցվել է, որ անձի իրավական վիճակը բարելավող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ ունեն, եթե դա նախատեսված է այդ ակտերով: ՀՀ Նույնաբովանդակ դրույթ է ամրագրվել նաև «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, ըստ որի՝ Սահմանադրության 73-րդ հոդվածին համապատասխան՝ անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն, իսկ անձի իրավական վիճակը բարելավող օրենքները և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ ունեն, եթե դա նախատեսված է այդ ակտերով:

Վերոգրյալ իրավանորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ օրենքին հետադարձ ուժով օժտելը ոչ իրավաչափ է այնքանով, որքանով այն կարող է վատթարացնել, ծանրացնել անձի

իրավական վիճակը: Ուստի և, եթե նույնիսկ օրենսդիրը հետադարձ ուժ է տվել անձի, իրավական վիճակը ծանրացնող կամ որևէ այլ կերպ վատթարացնող որևէ իրավական նորմին, ապա այն ՀՀ Սահմանադրության ուժով իրավական ուժ չունի և տվյալ դեպքում չի կարող կիրառվել:

Հետևաբար գնտում ենք, որ Դատարանը սույն գործով հայցային վաղեմությունը կիրառելու մասին միջնորդությունը քննելիս, սահմանափակված լինելով ՀՀ Սահմանադրության 61-րդ և 63-րդ հոդվածներով երաշխավորված՝ արդար դատաքննության իրավունքի որպես ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված անմիջապես գործող իրավունքով, պետք է ելնի 09.06.2022 թվականի համար ՀՕ-270-Ն օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենք լինելու և հետադարձ ուժ չունենալու փաստական և իրավական հանգամանքից, և ՀՀ Սահմանադրության 73-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջի անմիջական, ուղղակի կիրառմամբ բացառի հիշյալ նորմի պահանջի տարածումը սույն գործի նկատմամբ:

Պետք է նշել նաև, որ սույն գործով 31.01.2023 թվականին սկզբնական հայցադիմումի ներկայացման պահի դրությամբ Հայցվորի կողմից իրականացվող ուսումնասիրությունը՝ որպես օրենքով կարգավորվող ընթացակարգ, արդեն իսկ ավարտված է: Այս մասին է վկայում այն, որ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը, որը վերնագրված է «Ուսումնասիրության արդյունքների վերջնական ամփոփումը և եզրակացության կազմումը»:

Ուսումնասիրության ավարտված լինելու մասին է վկայում նաև այն հանգամանքը, որ հայցադիմումը ներկայացնելուց հետո Հայցվորը զրկված է այն բոլոր լիազորություններից, որոնք «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով սահմանված են որպես ուսումնասիրություն իրականացնելիս իրավասու մարմնին վերապահված լիազորություններ (հոդվածներ՝ 11-12-րդ, 14-15-րդ):

Սակայն հաշվի առնելով այն, որ դատավարության ընթացքում ՀՀ գլխավոր դատախազությունը օգտվում է օրենսդրությամբ հայցվորին վերապահված բոլոր իրավունքներից, այդ թվում՝ ազատ է տնօրինելու ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով ամրագրված հայցի հիմքը և առարկան փոփոխելու իր իրավունքից, ապա պետք է փաստել, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի իմաստով սույն գործով Հայցվորի կողմից հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխություն թույլատրելու վերաբերյալ միջնորդությամբ, ներկայացվել են նոր պահանջներ, կամ ավելացվել են արդեն իսկ ներկայացված պահանջների չափերը, որոնց մասով հայցային վաղեմությունը նույնպես կիրառելի է:

Այսպիսով արձնագրում ենք, որ սույն գործի նկատմամբ կիրառելի է հայցային վաղեմության երկու տարվա ժամկետը:

Հաշվի առնելով, որ թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործով հայցադիմումը ներկայացվել է 31.01.2023 թվականին, արձանագրում ենք, որ թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը սկսելու որոշումը կայացնելու օրվա՝ 07.10.2020 թվականի դրությամբ գործող «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն ուսումնասիրությունը չէր կարող տևել երկու տարուց ավելի, մինչդեռ սույն դեպքում ուսումնասիրությունը տևել է երկու տարուց ավելի, որի արդյունքում՝ 31.01.2023 թվականի հայցադիմումը ներկայացվել է շուրջ 4 ամիս, իսկ հայցի հիմքը և առարկան փոփոխելու վերաբերյալ 07.07.2023 թվականի միջնորդությունը ներկայացվել է շուրջ 9 ամիս ժամկետի խախտմամբ՝ հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ 6. Հայցային վաղեմություն կիրառելու հիմքերի առկայության դեպքում դատարանը վճիռ է կայացնում հայցը մերժելու մասին՝ առանց անդրադառնալու գործի այլ փաստերի հաստատմանը և գնահատմանը:

3. Միջնորդությամբ ներկայացվող պահանջը

Ելնելով վերոգրյալից և հիմք ընդունելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 32-րդ և 168-րդ հոդվածների, «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներն ու վկայակոչելով հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալու փաստը միջնորդում ենք թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործով ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից 31.01.2023 թվականի հայցադիմումով ներկայացված և հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխություն թույլատրելու վերաբերյալ 10.07.2023 թվականի միջնորդությամբ փոփոխված հայցապահանջների նկատմամբ կիրառել հայցային վաղեմության ժամկետներ՝ կայացնելով հայցը մերժելու մասին վճիռ:

Հայցվորի ներկայացուցչի դիրքորոշում

Հայցվորը հայտնեց, որ միջնորդությամբ ներկայացուցչի կողմից վկայակոչվել է Օրենքի փոփոխության մեջ առկա այն անցումային դրույթը որով սահմանվել է որ ուսումնասիրության երեք տարվա ժամկետը տարածվում է դեռևս չավարտված ուսումնասիրությունների վրա և ներկայացուցչի կողմից էլ վկայակոչվել է, որ այդ ժամանակահատվածում ուսումնասիրությունը դեռևս ավարտված չի եղել, հետևաբար այդ անցումային դրույթը այս փաստական հանգամանքների դեպքում կիրառելի իրավական նորմ է:

Գործող Սահմանադրությունը այն նորմերը որոնք որ վկայակոչվել են միջնորդության մեջ մասնավորապես Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 1-2-րդ մասերը, նախատեսում է հետևյալը Սահմանադրությունն ունի բարձրագույն իրավաբանական ուժ: Օրենքները պետք է համապատասխանեն սահմանադրական օրենքներին, իսկ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերը՝ սահմանադրական օրենքներին և օրենքներին: Այս հոդվածի վերլուծությունից կարող ենք եզրակացնել, որ գործում է մեկ կանխավարկած, օրենքների սահմանադրականության կանխավարկած, քանի դեռ հակառակը սահմանադրական դատարանում չի ապացուցվել և Սահմանադրական դատարանը իր դիրքորոշումը չի հայտնել առ այն որ տվյալ օրենքը սահմանադրականությանը հակասում է: Սա է բխում սահմանադրական այս նորմի տրամաբանությունից, հետևաբար եթե ունենք գործող օրենսդրական ակտ, գործող օրենսդրական նորմ, որը Սահմանադրական դատարանում վիճարկված չէ, որը համապատասխան որոշումով չի հռչակվել Սահմանադրությանը հակասող ուրեմն ունենք Սահմանադրությանը համապատասխանող նորմ որով էլ պարտավոր ենք ղեկավարվել:

Ամբողջությամբ առակում եմ ներկայացված միջնորդության դեմ և խնդրում եմ մերժել այն:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ, փաստաբան Ռ.Զեհանգիրյանը հայտնեց, որ միջնորդությունը հիմնավոր է և ենթակա է բավարարման:

Պատասխանողների ներկայացուցիչներ Վ.Բադալյանը, Ա.Խաչատրյանը հայտնեցին, որ համակարծիք են ներկայացված միջնորդության հետ:

Դատարանի պատճառաբանություններ և եզրահանգում

Գործի նյութերում առկա ապացույցներով հաստատվում են հետևյալ փաստերը.

1. ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից Մհեր Դավթի Սեդրակյանին պատկանող գույքի առնչությամբ 07/10/2020 թվականին որոշում է կայացվել թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունը սկսելու մասին:

2. 31/01/2023 թվականին ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչությունը հայցադիմում է ներկայացրել ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան ընդդեմ Մհեր Դավթի Սեդրակյանի, Շուշանիկ Միքայելի Աֆյանի, Դավիթ Մհերի Սեդրակյանի, Ելիզավետա Սարգսի Մարգարյանի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման պահանջի մասին:

3. Դատարանի 01/02/2023 թվականի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

4. Հայցվորը 10/07/2023 թվականին ներկայացրել է հայցի և հիմքի առարկայի փոփոխություն, և Դատարանի՝ 11/09/2023 թվականի որոշմամբ թույլատրվել է հայցի հիմքի և առարկայի փոփոխությունը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 332 հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետը երեք տարի է:

Նույն օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Պահանջների որոշ տեսակների համար օրենքով կարող են սահմանվել հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճատ կամ ավելի երկար հատուկ ժամկետներ:

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ նաև՝ Օրենք) 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Ուսումնասիրությունը կարող է տևել առավելագույնը երեք տարի: Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նույն հոդվածով նախատեսված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված հայցը համարվում է ներկայացված հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով:

Օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Եթե սույն օրենքով սահմանված են այլ կանոններ, քան Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով կամ այլ օրենքներով, ապա գործում են սույն օրենքով սահմանված կանոնները:

Տվյալ դեպքում, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը նախատեսում է, որ բացի հայցային վաղեմության ընդհանուր՝ եռամյա ժամկետից կան նաև տարբերվող հատուկ ժամկետներ, որոնք նախատեսված են օրենքով: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածը նախատեսում է հայցային վաղեմության հատուկ ժամկետ, հետևաբար սույն գործի շրջանակներում հայցային վաղեմության հարցի լուծման համար կիրառելի իրավանորմը Օրենքի 8-րդ հոդվածի իրավակարգավորումներն են:

Նշված իրավանորմը սահմանում է, որ հայցը համարվում է ներկայացված հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումով, եթե հայցադիմումը ներկայացվել է ուսումնասիրության ժամկետի ավարտից հետո:

Սույն գործով ուսումնասիրություն սկսելու մասին որոշումը կայացվել է 07/10/2020 թվականին, իսկ հայցադիմումը դատարանում մուտքագրվել է 31/01/2023 թվականին, հետևաբար հայցադիմումը ներկայացվել է Օրենքի 8-րդ հոդվածի պահանջների պահպանմամբ՝ հայցային վաղեմության ժամկետում:

Ինչ վերաբերվում է 2022 թվականի հունիսի 9-ին ընդունված և 2022 թվականի հուլիսի 10-ին ուժի մեջ մտած «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՕ-270-Ն օրենքով նույն օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասում կատարված փոփոխությանը, որով ուսումնասիրության համար առավելագույն ժամկետը փոփոխվել և երկուսի փոխարեն սահմանվել է երեք տարին, ապա նշված նորմը որևէ կերպ չի վատթարացրել պատասխանողների իրավական վիճակը:

Այսպես. նշված օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետը տարածվում է նաև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահին չավարտված ուսումնասիրությունների վրա: ՀՕ-270-Ն օրենքն ուժի մեջ է մտել 10/07/2022 թվականին, երբ թիվ 22-40-20 ուսումնասիրությունն դեռևս ընթացքում է եղել, հետևաբար տարածվել է նաև նշված ուսումնասիրության նկատմամբ:

Օրենքի հիման վրա և սահմանված կարգով սկսված ուսումնասիրությունն ինքնին ուղղված է նույն օրենքի հիման վրա հայց հարուցելու հիմքերի առկայությունը պարզելուն և անձի համար իրավունքներ կամ պարտականություններ չի ստեղծում, փոփոխում կամ դադարեցնում, ինչպես նաև ուղղակիորեն որևէ բացասական հետևանք չի առաջացնում, առավել ևս, երբ խոսքը վերաբերվում է հայցային վաղեմության ժամկետին: Վերջինս որպես իրավունքի պաշտպանության գործիք, ինքնաշխատ կերպով չի ակտիվանում: Այն սկսում է գործել, երբ օրենքով սահմանված կարգով հայց է ներկայացվել դատարան և վարույթ ընդունվել, իսկ կիրառվում է բացառապես այն դեպքում, երբ շահագրգիռ կողմն այդ մասին

դիմում է ներկայացնում դատարան: Այսինքն, Օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված հայցային վաղեմության երկամյա ժամկետն այնպիսի գործող իրավունք չէր, որից պատասխանողը մինչև հայցի հարուցումը կարող էր օգտվել, հետևաբար տվյալ դեպքում անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքի և դրա հետադարձ ուժի մասին պնդումն առարկայազուրկ է:

Իրավաչափ ակնկալիք և իրավական որոշակիության կառուցակարգերի ներքո ևս ՀՕ-270-Ն օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումները ո՛չ Սահմանադրության և ՍԴ որոշումների, ո՛չ էլ՝ ՄԻԵԿ դրույթների և ՄԻԵԴ որոշումներում արտահայտված դիրքորոշումների հետ անհամատեղելիություն չունեն, քանի որ դրանք չեն ներառում արդարադատության իրականացման կարգի անփոփոխելիության և կայունության պահպանման իրավունքը¹: Հակառակ պարագայում, անհնար կլինի բարեփոխել ու զարգացնել արդարադատության իրականացման կարգը:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի 5-րդ մասից հետևում է, որ մինչև Դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը հայցվորը իրավունք ունի փոխել հայցի հիմքն ու առարկան, եթե այդ գործողությունը չի հանգեցնում հայցի էության փոփոխության: Հայցի էության փոփոխություն կարող է արձանագրվել այն դեպքում, երբ փոփոխվի պաշտպանության առարկա այն իրավունքը, որի խախտման կապակցությամբ հայցվորը դիմել է դատարան: Հայցային վաղեմությունը խախտված իրավունքի պաշտպանության հայցով դատարան դիմելու համար սահմանված ժամկետն է: Եթե անձը օրենքով սահմանված ժամկետում դիմում է դատարան, ապա հայցային վաղեմության ժամկետը պետք է ընդհատվի անկախ հայցվորի կողմից ընտրված պաշտպանության եղանակից: Էականը այն է, որ իր խախտված իրավունքի պաշտպանության համար անձը օրենքով սահմանված ժամկետում դիմել է դատարան: Արդեն այն հանգամանքը, թե ինչպիսի եղանակով է անձը փորձում պաշտպանել իր իրավունքը, հայցային վաղեմության ժամկետի ընդհատված լինելու համար էական նշանակություն չունի: Եթե օրենքով սահմանված կարգով հայց է հարուցվել, ապա ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 340-րդ հոդվածի ուժով հայցային վաղեմության ժամկետը այդ պահից համարվում է ընդհատված:

Բացի այդ, հայցի հիմքի ու առարկայի այն փոփոխությունները, որոնք համապատասխանում են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջներին և թույլատրվել են դատարանի կողմից, չեն գտնվում հայցային վաղեմության կիրառման տիրույթում, եթե սկզբնական հայցադիմումը ներկայացվել է հայցային վաղեմության ժամկետում, քանի որ դրանով հայցվորն իրականացնում է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 12-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված տնօրինչական իրավունքները: Հակառակ պնդումը կհակասի ինչպես վկայակոչված ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 12-րդ, այնպես էլ՝ 170-րդ հոդվածներով հետապնդվող նպատակներին և նորմերի բովանդակությանը՝ իմաստազրկելով և դրանք ոչ կիրառելի դարձնելով:

Եթե հարցը դիտարկենք նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 340-րդ հոդվածի իրավակարգավորման ներքո, ապա հայցային վաղեմության ժամկետի հաշվարկը հայցադիմումը վարույթ ընդունելու փաստի ուժով վերսկսվել է և այդ դեպքում էլ՝ հայցի առարկայի ու հիմքի փոփոխությունները ներկայացվել են հայցային վաղեմության 26/06/2023 թվականից վերսկսված եռամյա ժամկետում:

Ամփոփելով, Դատարանն եզրահանգում է, որ հայցային վաղեմություն կիրառելու վերաբերյալ միջնորդությունն անհիմն է և ենթակա է մերժման:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն հայցային վաղեմություն կիրառելու հիմքերի բացակայության դեպքում դատարանը որոշում է կայացնում հայցային վաղեմությունը կիրառելու միջնորդությունը մերժելու և գործի քննությունը վերսկսելու մասին՝ նշանակելով նախնական դատական նիստի ժամանակը և

¹ Տե՛ս ՄԻԵԴ գործ 20153/04, AFFAIRE UNEDIC c. FRANCE, 18/12/2008թ. որոշում, §74

վայրը: Գործի քննությունը վերսկսելու մասին որոշումը եռօրյա ժամկետում ուղարկվում է գործին մասնակցող անձանց:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 168, 199-200-րդ հոդվածներով, Դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

Թիվ ՀԿԴ/0034/02/23 քաղաքացիական գործով հայցային վաղեմություն կիրառելու վերաբերյալ երրորդ անձ՝ «Բիդեք» ՍՊԸ-ի և «Պարս» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ Մակիչ Մանուչարյանի միջնորդությունը մերժել:

Քաղաքացիական գործի քննությունը վերսկսել և նախնական դատական նիստ նշանակել 2024 թվականի ապրիլի 05-ին, ժամը 14:00-ին, ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի Երևանի նստավայրում՝ Երևան, Թբիլիսյան խճուղի 3/9 հասցեում, նիստերի դահլիճ 8:

Որոշումն ուժի մեջ է մտնում կայացման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Կ.ԲԱԴԱԼՅԱՆ